

מבחן מסכם בלשון – כיתה ו' · רמה גבוהה – מחווון

משך המבחן: 90 דקות · סך הכול 100 נקודות · קראו את הסיפור פעמיים לפני שתענו.

טבלת ניקוד		
חלק	ניקוד מרבי	ניקוד שהתקבל
חלק א: הבנת הנקרא	40	
חלק ב: ידע לשוני	35	
חלק ג: הבעה בכתב	25	
סה"כ	100	

חלק א: הבנת הנקרא (40 נק')

1 בחרו את התשובה הנכונה לפי הסיפור. (6 נק')

א. לפי שורות 1–3, היכן נמצא הכינור?

○ בחנות כלי נגינה ● בעליית הגג בדירה של סבא ○ בבית הספר ○ בארון של סבתא

ב. לפי שורות 13–16, מה סיפרה סבתא על סבא?

○ שהוא לימד מוזיקה ● שהוא ניגן בכל ערב בחדר האוכל של הקיבוץ ○ שהוא שנא מוזיקה

○ שהוא קנה את הכינור לתמר

ג. לפי שורות 20–22, מה אמרה המורה למוזיקה לתמר?

○ שאין חוג כינור ○ שהכינור קל ללמידה ● שיש חוג, אבל הכלי קשה ודורש סבלנות

○ שעדיף ללמוד גיטרה

2 הסקת מסקנות: מדוע הרגישה תמר «כאילו בגדה במשהו» אחרי השיחה עם החברות, בשורות 10–12? במה, לדעתכם, היא «בגדה»? (6 נק')

תשובה אפשרית: תמר צחקה יחד עם החברות על הכינור, אף שהכינור היה חשוב לה וקשר אותה לסבא (3). היא הרגישה שבצחוק הזה זלזלה בזיכרון של סבא ובתחושה שלה עצמה, כלומר «בגדה» ברצון שלה ובסבא (3).

3 פרשנות: בסיפור, בשורות 20–22, אומרת תמר: «סבלנות זה דבר שעובר במשפחה». הסבירו את דבריה בעזרת שני פרטים מן הסיפור על סבא. (6 נק')

תשובה אפשרית: תמר מבינה שהסבלנות שהכינור דורש קיימת גם אצלה, כי ירשה אותה מסבא (2). פרטים (2+2): סבא פתר תשבצים בעט בלי מחיקות; הוא גידל עגבניות בשקט עונה אחרי עונה; הוא חיכה שנים «ליום שבו יחזור לנגן».

4 פרשנות: מה מבטא המשפט האחרון בסיפור, בשורות 23-26: «כאילו משהו נוסף יושב איתם בחדר»? (4 נק')

תשובה אפשרית: הנגינה של תמר מחזירה את זכרו של סבא; בני המשפחה מרגישים שהוא נוכח איתם, ושהחלום שלו לחזור לנגן מתגשם דרך נכדתו (4).

5 אוצר מילים בהקשר. (4 נק')

א. «שמיתריו רפויים», בשורות 1-3, – «רפויים» פירושו:

○ מתוחים מאוד • **לא מתוחים, משוחררים** ○ קרועים ○ חדשים

ב. «מיהרה להחזיר את הכלי למקומו, נבוכה», בשורות 7-9, – «נבוכה» פירושו:

• **מתביישת ולא בנוח** ○ עייפה ○ שמחה ○ כועסת

6 מבנה העלילה: כתבו באילו שורות נמצא כל חלק, ומה קורה בו. (8 נק')

חלק בעלילה	שורות	מה קורה?
פתיחה	בשורות 1-6	הכינור נמצא בדירת סבא; תמר מגלה שסבא ניגן
סיבוך	בשורות 7-12	הניסיון הראשון נכשל, והחברות לועגות לכינור
שיא	בשורות 13-16 (אפשר גם בשורות 17-19)	סבתא מספרת שסבא ניגן ולא חזר לנגן לעולם
התרה	בשורות 20-22	תמר מחליטה להירשם לחוג כינור
סיום	בשורות 23-26	תמר מנגנת לפני המשפחה בחנוכה

7 הערכה: האם לדעתכם תמר צדקה כשבחרה בכינור ולא בגיטרה «כמו כולם»? נמקו את עמדתכם בעזרת הסיפור ובעזרת ניסיון או דוגמה משלכם. (6 נק')

תשובה אפשרית: עמדה ברורה (1); נימוק מן הסיפור, למשל הקשר לסבא או הצלחתה בסוף (3); נימוק מניסיון אישי או דוגמה (2).

חלק ב: ידע לשוני (35 נק')

- 1 הפעלים לקוחים מן הסיפור, וכולם סבילים. כתבו את הבניין ואת הפועל הפעיל שמתאים לו (עבר, גוף «הוא»). (8 נק')

פועל	בניין	פועל פעיל מתאים
נמצאה	נפעל	מצא
נחרטו	נפעל	חרט
גודלו	פעל	גידל
נפתרו	נפעל	פתר

- 2 הפכו את המשפטים לסביל. (6 נק')

- א. סבא גידל עגבניות במרפסת. ← העגבניות **גודלו** במרפסת על ידי סבא.
 ב. המורה הזמינה את תמר לחוג. ← תמר **הוזמנה** לחוג על ידי המורה.
 ג. אבא פינה את הדירה. ← הדירה **פונתה** על ידי אבא.

- 3 נתחו את המשפט: «בלילה הוציאה תמר בזהירות את הכינור הישן מן הקופסה.» (7 נק')

חלק	מה כתוב במשפט
נושא	תמר
נשוא	הוציאה
מושא	את הכינור
לואי	הישן
תיאור זמן	בלילה
תיאור אופן	בזהירות
תיאור מקום	מן הקופסה

4 קבעו את סוג המשפט והסבירו. (8 נק')

משפט	סוג	הסבר
תמר צחקה איתן, אבל הרגישה שבגדה במשהו.	מאוחה	«אבל» מחברת שני משפטים שכל אחד מהם יכול לעמוד בפני עצמו (בחלק השני יש גם פסוקית «שבגדה במשהו»)
כשכולם נרדמו, הוציאה תמר את הכינור.	מורכב	הפסוקית «כשכולם נרדמו» אינה עומדת בפני עצמה
הצליל שיצא דמה ליללה של חתול.	מורכב	הפסוקית «שיצא» מוסיפה פרט על הצליל
סבתא שתקה רגע.	פשוט	נושא אחד ונשוא אחד

5 השלימו לפי ההוראה. (6 נק')

- א. מן השורש נ־ג־ן, במשקל קָטַל (בעל מקצוע): **נגן**
- ב. מן השורש ז־מ־ר, במשקל מְקַטֵּלָה (כלי): **מזמרה**
- ג. תמר התאמנה **חמישה** (5) ימים בשבוע.
- ד. השכן גר בקומה ה**שלישית** (3).

חלק ג: הבעה בכתב (25 נק')

- 1 יש הטוענים שכל תלמיד צריך ללמוד לנגן על כלי נגינה בבית הספר. כתבו מאמר דעה (15–18 שורות). שימו לב: פתחו בהצגת הנושא ובעמדה ברורה; כתבו שלושה נימוקים מפותחים; הציגו טענה נגדית והשיבו עליה; חלקו לפסקאות והשתמשו במילות קישור ובמשפטים מאוחדים ומורכבים; סיימו בסיכום ובהמלצה. (25 נק')

תשובה אפשרית: מחוון: פתיחה ועמדה ברורה (3); שלושה נימוקים מפותחים (8); טענה נגדית והפרכה (5); מבנה פסקאות ומילות קישור (4); לשון, כתיב ופיסוק (5).